

Яка корова буде кращою для господарства?

Л. Хмельничий,
д-р с.-г. наук,
Сумський національний
аграрний університет

Українська червоно-ряба молочна порода

Це наступна з найпоширеніших молочних порід і перша, що виведена в незалежній Україні. Створена методом відтворного схрещування місцевої симентальської худоби різних регіонів України з голштинською породою, але червоно-рябої масті.

Симентальська худоба виявилась досить привабливою у якості материнської завдяки своїм генетично зумовленим цінним біологічним та господарським особливостям: ідеальні материнські якості, спокійний норов, схильність до вживання грубих і об'ємних кормів, міцні кінцівки та некрихкий ратичний ріг, здатність до тривалої експлуатації, довгорослість, яка дає змогу довгий час нарощувати живу масу, акліматизаційна здатність.

Червоно-ряба масть тварин батьківської голштинської породи є реце-

сивною формою і проявляється лише у гомозиготному стані. Упродовж багатьох років американські заводчики прагнули видалити цей рецесивний ген. Тому потомство червоно-рябої масті вибраковувалось, за винятком телиць від високоцінних тварин. Проте червоно-рябих голштинів продовжували використовувати так само, як і чорно-рябих. І лише з 1971 року їх почали офіційно реєструвати в племінній книзі США, а у 1972 році у Канаді цю гілку було визнано новою породою. Наразі тварини голштинської породи рівноцінні, незалежно від масті, але в офіційних документах відмічається наявність у їхньому генотипі red-фактору.

Найкраще від батьківських порід

Про великі генетичні можливості тварин голштинської худоби наглядно свідчать рекордні надої корів цієї породи. Найвищий надій за 365 днів лактації за дворазового доїння був отриманий від чистопородної голштинської корови Бічер Арлінда Еллен 7336725, який становив 25247 кг молока жирністю 2,80% та загальним виходом молочного жиру 7945 кілограмів.

Процес інтенсифікації молочного скотарства України у вісімдесятих роках

ДО ЦИКЛУ СТАТЕЙ

Яка корова буде кращою для господарства?

Щоб ефективно вести галузь скотарства, потрібні як загальні, так і спеціальні, поглиблені, знання. Розкрити суть більшості з них — завдання серії публікацій, яка розпочинається короткою характеристикою порід великої рогатої худоби молочного напрямку продуктивності.

минулого століття зумовив нові вимоги до порід великої рогатої худоби, головними серед яких були: високий рівень молочної продуктивності, пристосованість до нових технологічних умов експлуатації, скоростиглість, здатність зберігати високі надої за дворазового доїння. Тому перед селекціонерами було поставлено завдання зберегти цінні, генетично зумовлені, якості симентальської худоби та істотно поліпшити ознаки, що характеризують молочний тип тварин, завдяки поліпшувачим якостям голштинської породи. Упродовж тривалого часу поставлене завдання було виконано і завершилося створенням української червоно-рябої молочної породи, яка була затверджена 26 квітня 1993 року. Наразі у породі три

внутрішньопородні (центральный, південно-західний та прикарпатський) та шість заводських (вінницький, київський, прилуцький, харківський, буковинський та черкаський) типів.

Тварини української червоно-рябої молочної породи порівняно високі (висота в холці первісток становить 136–138, повновікових корів – 140–145 см) із задовільною замускуленістю та характерним для молочної худоби типом будови тіла. Жива маса дорослих корів у кращих господарствах становить 630–680 кг, теличок у 12-місячному – 300–320 і в 18-місячному віці – 400–450 кг.

Характерними ознаками тварин є міцна щільна конституція, гармонійна будова тіла, червоно-ряба масть. Вим'я у переважній більшості корів рівномірно розвинуте, ванно- або чашоподібної форми, з великим запасом та міцною центральною зв'язкою, щільно прикріплене. Порода конкурентоспроможна, її розводять майже в усіх регіонах країни, генетичний потенціал молочної продуктивності становить 6500–7500 кг молока і більше за лактацію за досить високого (3,70–4,00%) вмісту жиру.

Якою має бути справжня модель?

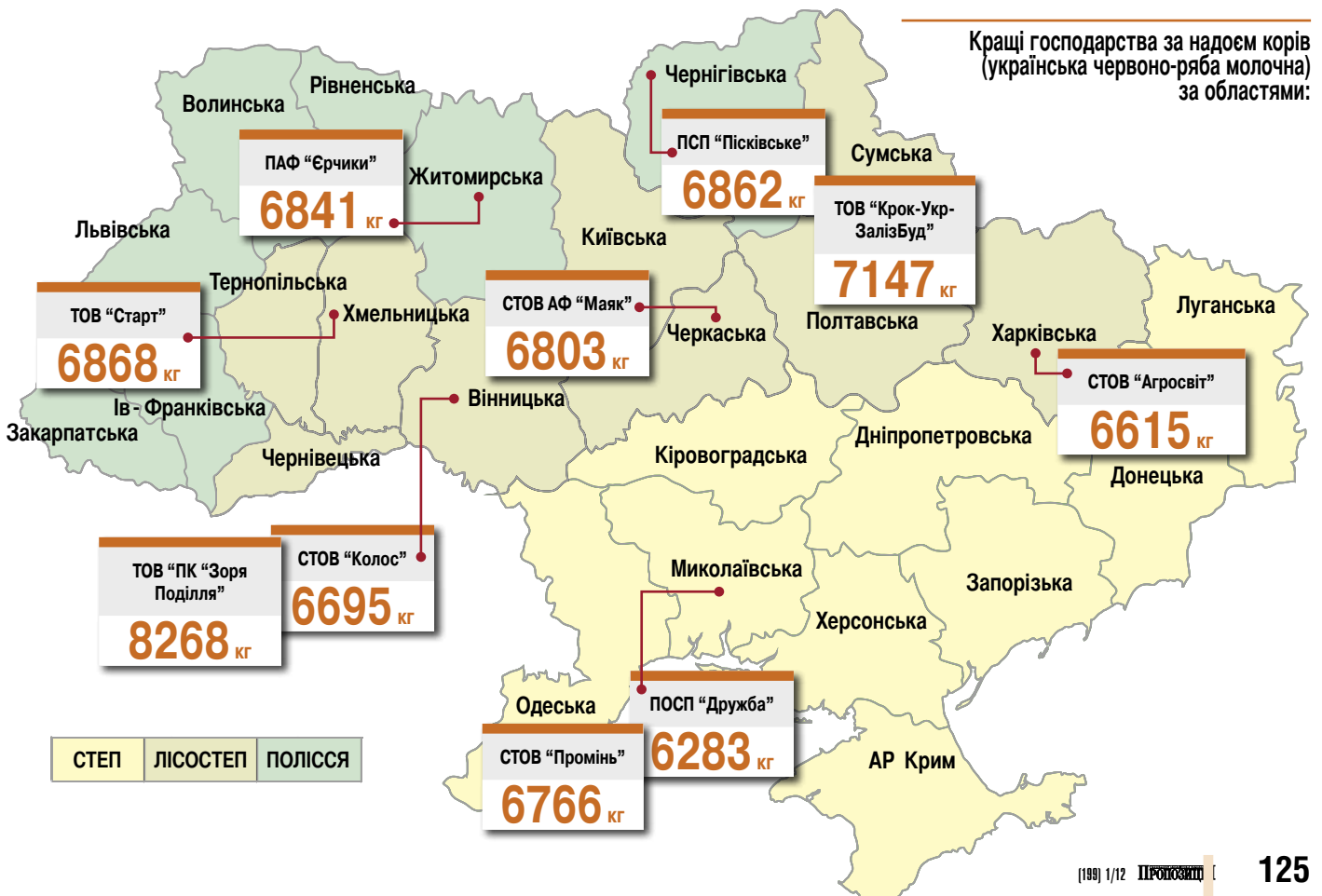
Із світового досвіду відомо, що для успішної селекційно-племінної роботи з будь-якою породою, особливо з но-

Модель української червоно-рябої молочної породи — мета селекції

воствореною, практикується розробка моделі бажаного типу як мети селекції. Враховуючи вимоги породного типу, розроблено зображення модельної корови, на яку має бути спрямований добір та підбір (див. рисунок). Відмінний розвиток тулуба, правильна постава кінцівок, високі ріст та, відповідно до нього, жива маса свідчать про міцність

тварини та її реактивний характер. Пропорційність будови тіла у гармонійному поєднанні виразно підкреслюють породну граціозність, а неперевершені якості морфологічних ознак вимені завершують благородну цілісність екстер'єрного типу моделі молочної корови української червоно-рябої породи.

Українська червона молочна порода худоби є перспективною і конкурентоспроможною

Українська червона молочна порода

Вона була створена відтворним схрещуванням місцевої червоної степової породи з англєрською, червоною данською та голштинською червоно-рябою мастю. Залежно від того, яку породу використовували під час відтворного схрещування у якості поліпшувальної з червоною степовою, розрізняють два внутрішньопородні типи червоної молочної породи: жирномолочний та голштинізований. Жирномолочний тип створено за використання у якості поліпшувальної англєрської та червоної данської породи, а голштинізований, — відповідно, голштинської. Українську червону молочну породу та її внутрішньопородні формування затверджено як нові селекційні досягнення не так давно — у 2005 році.

Тварин нової породи успішно розводять в усіх південних областях України

та АР Крим, що свідчить про її високі адаптаційні та акліматизаційні властивості. За резистентністю худоба нової породи не поступається материнській і батьківській породам. В однакових умовах годівлі та утримання тварини нової породи суттєво не відрізняються від червоних степових за стійкістю до захворювань на лейкоз та мастити.

Середній надій корів нової породи становить 4600–5900 кг молока за вмісту 3,86% і виходу 177,8 кг молочного жиру і 3,29% та 165,4 кг молочного білка. Про генетичний потенціал

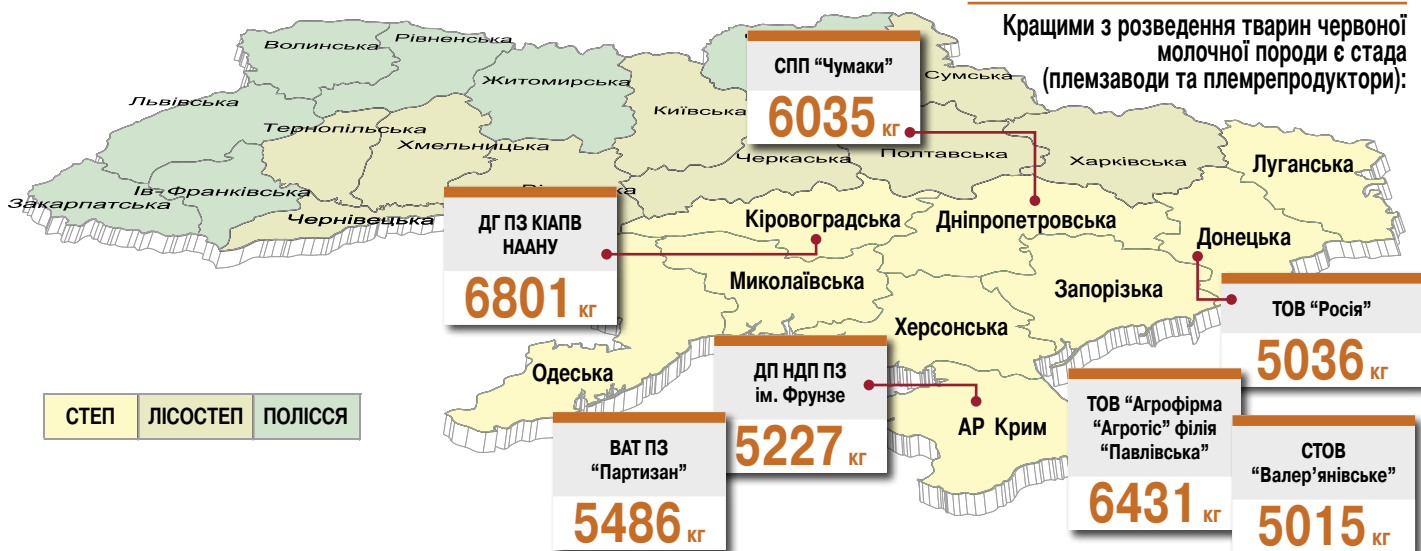
Материнською основою української бурої молочної породи є лебединська порода

тварин нової української червоної молочної породи свідчить продуктивність поданих до апробації 81 корови, від яких за кращу лактацію надоєно понад 9000 кг, від 14 рекордисток — понад 10000 кг. Тривалість господарського використання корів за належних умов годівлі та утримання становить 4–7 лактацій. Середній індекс вимені у корів нової породи коливається в межах від 41 до 45%, інтенсивність молоковіддачі — від 1,70 до 1,90 кг/хвилину.

Українська буря молочна порода

Ця порода створена порівняно недавно. Офіційно затверджена як селекційне досягнення наказом Мінагрополітики та УААН за № 386/59 від 03.06.2009 р. Але перед тим, як ознайомитися з історією виведення цієї породи, не можна не зупинитися на створенні її материнської основи — лебединської худоби, яка на території сучасної Сумської області тривалий період часу займала домінуюче місце.

ЦІКАВО ЗНАТИ

- ✓ Найвищий прижиттєвий надій серед червоно-рябого поголів'я отримано у Каліфорнії від корови № 289. За 5535 днів (вік 19,5 року) від неї надоїли 211212 кг молока за виходу молочного жиру 6543 кг, а середньодобовий надій становив 38 кг.
- ✓ Найвищий прижиттєвий вихід молочного жиру (7153 кг) отримано від голштинської корови Брізвуд Патсі Бар Понтіак 6174402 (червоно-ряба). Цій самій корові належить і рекорд за вмістом молочного жиру, отриманого за лактацію — 1012 кг.
- ✓ Корова Убре Бланка (3/4 голштина, 1/4 зебу, Куба) була рекордсменкою за добовим надоєм, який становив 110,9 кг за дворазового доїння. Від цієї корови за 364 дні лактації отримано найвищий надій у світі — 27674 кг молока, або 1051 кг молочного жиру.

Теличка української бурої молочної породи на регіональній виставці в Сумській області

Лебединська порода була створена схрещуванням місцевої худоби, переважно сірої української, з бугаями швіцької породи із наступним розведенням кращих помісей “у собі”. Основна масть лебединок — сіро-бура з темнішим забарвленням шерсті на передній третині та боках тулуба. Нижня частина кінцівок, особливо внутрішня, світліша, ніж тулуб. Носове дзеркало, ратиці та кінчик хвоста мають темне забарвлення. Типові тварини пропорційної будови тіла, з добре розвиненою мускулатурою, крупні, з міцними кісткою та будовою тіла, рівною лінією верхньої частини тулуба, добрими ознаками молочності та м'ясних форм, з міцними кінцівками. Характерна особливість ле-

Під час створення української червоно-рябої молочної породи використовували симентальську та голштинську худобу червоно-рябої масті

беденок — це спадково зумовлений підвищений вміст жиру та білка у молоці. Наразі лебединська порода віднесена до першої категорії вітчизняних генофондних об'єктів, які перебувають на межі зникнення.

Оскільки тварини лебединської породи на початок індустріалізації за продуктивністю та технологічними якостями не могли конкурувати із спеціалізованими молочними породами, розпочався процес її поліпшення методом прилиття крові швіцької породи американської, австрійської та німецької селекції. Помісні за швіцем тварини успадкували цінні якості поліпшувальної породи, у них підвищилися продуктивність та скороспілість, поліпшився екстер'єр, технологічні властивості вимені.

Наразі регіональна популяція племінних тварин Сумщини являє собою конкурентоспроможну за молочною продуктивністю, консолідовану за екстер'єрним типом, конституціонально міцну, спеціалізовану молочну породу з достатніми можливостями загального ареалу для подальшого селекційного удосконалення як методом розведення “у собі”, так і з використанням кращого світового генофонду в системі відкритої популяції. Розводять її у трьох племінних заводах та трьох репродукторах Сумського регіону.

Краще стадо лебединської породи ПЗ ЗАТ “Сад” Охтирського району з середньою продуктивністю корів за надоєм 5183 кг та вмістом жиру 3,84 відсотка.

